

ΚΥΠΡΙΟΙ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Α. Τηλλυρίδη, Δρα Φιλοσοφίας

Η Κύπρος όπως είναι γνωστό συμπαραστάθηκε στους αγώνες του Έθνους για την εθνική ανεξαρτησία και ελευθερία. Στο πάνθεο των ηρώων συγκαταλέγονται δεκάδες γνωστών και αγνώστων, διάσημων και αφανών στρατιωτών που με το πόθο να δουν την Ελλάδα ελεύθερη έδωσαν την ζωή τους. Καμιά άλλη φυλή στον κόσμο δεν αντέταξε τόση αντοχή και τόσο ψυχικό σθένος όσο η Ελληνική που από των αρχαιοτάτων χρόνων έδειξε δείγματα μεγαλοψυχίας και θυσίας. Κανένας λαός δεν φοβήθηκε τον σκληρό και απάνθρωπο εχθρό που με όλα τα μέσα που διέθετε τις πιο πολλές φορές μηδαμινά-στάθηκε ωραίος και αγέρωχος για να δώσει ένα γερό μάθημα σ' ολόκληρη την ανθρωπότητα. Με την θυσία και τους αγώνες του ο Ελληνικός Κυπριακός λαός άφηνε με το πέρασμά του τον αθάνατο ηρωισμό και την πίστη του στα ιδανικά της ελευθερίας και της δικαιοσύνης. Ο αγώνας του λαού αυτού ήταν δίκαιος γι' αυτό και πίστεψε από την αρχή στη νίκη και τη δόξα.

Έτσι στην πρώτη γραμμή των αγωνιστών και των λαμπρών παλληκαριών ξεχώριζαν οι Έλληνες της Κύπρου. Ταλαιπωρημένοι οι ίδιοι και τυραννισμένοι από τους Τούρκους ήξεραν τι εσήμαινε να πολεμά κανείς, να θυσιάζεται και τέλος να νικά. Τα ονόματα και τα παραδείγματα είναι πολλά και θα μπορούσε κανείς να έγραφε βιβλία ολόκληρα για να χωρέσουν τα κατορθώματα και να ιστορηθούν οι ηρωικές τους πράξεις. Θα ήθελα να σταθώ σ' ένα δημοσίευμα της εφημερίδας «Ελευθερία» της 22ας Μαΐου 1929 για να καταλάβουμε καλύτερα την προσφορά αυτή των παιδιών

του τόπου μας. Πρόκειται για μια επιστολή που έστειλε ο δικηγόρος Αντώνης Τριανταφυλλίδης προς τον τότε Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κύριλλο. Του γράφει λοιπόν ανάμεσα στ' άλλα και τα εξής:» ... επί τη ευκαιρία των γενομένων σκέψεων και προπαρασκευών δια τον προσεχή εορτασμόν της εκατονταετηρίδος της εθνικής ανεξαρτησίας, παρακαλώ να μου επιτρέψετε όπως υπομνήσω εις την Υμετέραν Μακαριότητα ότι δεν πρέπει να λησμονηθή ο εκ Λευκωσίας της Κύπρου καταγόμενος Ιωάννης Καρατζάς όστις υπήρξεν εις εκ των επτά συντρόφων του Ρήγα, στραγγαλισθείς μετά των άλλων μαρτύρων εν Βελιγραδίω, υπό των Τουρκικών αρχών... Ο Ιωάννης Καρατζάς, νομιζομεν ότι πρέπει να υψωθή εν Κύπρω εις το βάθρον ενός εθνικού ήρωος. Το όνομά του να διδάσκεται εις τα σχολεία δια να φρονηματίζει την μαθητιώσαν νεολαίαν, να μνημονεύεται εις τας Εκκλησίας (εφ' όσον μάλιστα ήτο και νεωκόρος της εν Πέστη Ελληνικής Εκκλησίας) και να τιμηθή ομού μετά των άλλων εθνομαρτύρων της Νήσου, των οποίων μάλιστα υπήρξε πρόδρομος, προηγθείς του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού κατά 23 περίπου έτη. Η θυσία του Ιωάννη Καρατζά αποδεικνύει κατά τρόπον αναμφισβήτητον, ότι ο Κυπριακός αγών υπέρ της ελευθερίας δεν είναι ούτε εφήμερον έργον δημεγερτών, ούτε νέα τις εφεύρεσις των πολιτευομένων...» Αληθινά αν αναλογισθεί κανείς τους ήρωες της Ελληνικής ελευθερίας που έπεσαν μαχόμενοι και που τα ονόματά τους μας μένουν άγνωστα και που αγνοούμε την ζωή και την συμβολή τους... Πόσοι άγνωστοι ήρωες απουσιάζουν ακόμα και σήμερα από την ιστορία μας και πόσοι γνωστοί ούτε καν αναφέ-

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΟΡΕΑ

ρονται για να τους τιμήσουμε μεν αλλά και για να παραδειγματιστούμε εμείς και η νέα γενιά της Κύπρου.

Πολλοί είναι και οι εθελοντές από την Κύπρο που πολέμησαν με παραδειγματική αντοχή και αυταπάρνηση. Στο κάλεσμα και στο εγερτήριο σάλπισμα της πατρίδας πολλοί έτρεξαν να δώσουν το παρόν τους και στις επάλξεις του αγώνα πρωτοστάτησαν μαζί με τους άλλους αδελφούς Έλληνες. Ένας τέτοιος εθελοντής ήταν και ο Ιωάννης Γεωργίου. Μάλιστα ο Γεωργίου πληγώθηκε δυο φορές, τη μια όταν συναγωνιζότανε μαζί με τον Κολοκοτρώνη και την άλλη με τον Καραϊσκάκη.

Το 1865 ο Γεωργίου ζούσε ακόμα στην Αθήνα και το πιο κάτω δημοσιευόμενο έγγραφο είναι δείγμα της προσφοράς του προς την Ελλάδα. Γράφει λοιπόν ο Γεωργίου τα εξής: «Εν Αθήναις την 22αν Μαΐου 1865.

Προς τον κύριον Πρόεδρον και τα μέλη επί του αγώνος Επιτροπής.

Υποβάλλω υπόψιν της Σεβαστής Επιτροπής τα έγκλειστα πέντε αρχαία πιστοποιητικά αφορώντα τας στρατιωτικάς προς την πατρίδα εκδουλεύσεις μου.

Την μόνην αμοιβήν, ήν η Ελληνική Κυβέρνησις μοι απένειμε είναι το Χαλκούν Αριστειον, και αργυρούν παράσημον εις ένδειξιν. Ουδέν άλλο απήλαυσα μέχρι τούδε, ούτε βαθμού Φαλαγγιτικού, ούτε γραμμάτων, παραχωρήσεως γαιών, ούτε δε και συντάξεως στρατιωτικής τινός έλαβον, δια τας προς την Πατρίδα πιστάς εκδουλεύσεις μου. Έκτοτε έμεινα και μένω αδικημένος μη ανταμειφθείς δια τους στρατιωτικούς μου αγώνας. Τα παράπονα ταύτα των απαιτήσεων μου εκθέτων δια της ταπεινής

μου αυτής αναφοράς, έχω σταθεράν την πεποίθησιν μου, ότι η Σεβαστή αυτή Επιτροπή θέλει με ανταμείψει και με δικαιώσει αναλόγως της αναγνωρισμένης από το 1824 βαθμολογίας μου παρά της Διοικήσεως της Ελλάδος.

Με βαθύ σέβας υποσημειούμαι
Ο Ευπειθέστατος

Ιωάννης Γεωργίου Κύπριος

Στο ίδιο έγγραφο υπάρχει και η ακόλουθη σημείωση: «Αναφορά Ιωάννου Γεωργίου Κυπρίου, χρηματίσαντος κατά τον ιερόν αγώνα με τον βαθμόν υποχιλιάρχιας, κατά τα ανά χείρας του επίσημα αρχαία έγγραφα της Κυβερνήσεως της Ελλάδος, εβδομηκονταετούς ήδη κατά την ηλικίαν γέροντος, κατοίκου Αθηνών, πληγωμένου εις την αριστεράν πλευράν του ποδός επί Δράμαλη εν Κορίνθω με Γεροκολοκοτρώνην, και το 1826 εν Πειραιεί με Καραϊσκάκη πληγωμένου εις την αριστεράν πλευράν του σώματός του». Έτσι σύμφωνα με το έγγραφο αυτό ο Γεωργίου τότε που πολέμησε είχε ηλικία μεταξύ 20-25 χρόνων.

Ένας άλλος Κύπριος αγωνιστής και πατριώτης που διακρίθηκε για την ανδρεία του είναι και ο Πασχάλης Μιχαήλ. Τα πιο κάτω δημοσιευόμενα έγγραφα αποδεικνύουν του λόγου το αληθές.

«Πιστοποιητικών

Οι υποφαινόμενοι πιστοποιούμεν τιμίως και εύσυνειδήτως ότι, ο εκ Πατρίδος της Κύπρου (Όθωμ. κράτους), Πασχάλης Μιχαήλ Κύπριος, υπηρέτησε στρατιωτικώς το Ελληνικόν Έθνος και την Πατρίδα από το 1826-28, υπό τον οπλαρχηγόν Νικολ. Κριεζώτην εις τα ελαφρά σώματα, παρευρεθείς εις τας μάχας της περιφέρειας Αθηνών, καθώς και εις Κρήτην υπό τον οπλαρχηγόν Χατζή Μιχαήλην, στρατιώτης. Από δε το 1828

κατετάχθη εις το πυροβολικόν υπό των κ.κ. αξιωματικών, Κουτσογιαννοπούλου, Ευθυμίου και Ζυμπρακάκη. Και υπό τον Διοικητήν Καρατζάν διατελέσας στρατιώτης μέχρι του 1836, ήτοι οκτώ (8) έτη, μετατεθείς δε εις την Χωροφυλακήν διέπρεψε πεζός χωροφύλαξ μέχρι του 1844, ήτοι οκτώ έτη εις το Σώμα της Χωροφυλακής.

Τον επιφέροντα το παρόν Πασχάλην Μιχαήλ Κύπριον γνωρίζοντες αρχαίον στρατιώτην, υπηρετήσαντα μετά ζήλου και προθυμίας, και δείξαντα υπακοήν και ευπειθειαν εις τους ανωτέρους του, τον εφοδιάζομεν με την παρούσαν πιστοποιήσιν μας, ίνα τω χρησιμεύση όπου ανήκει.

Εν Αθήναις την 4ην Μαρτίου 1863.

Ι. Κουτσογιαννόπουλος Παπαφράγκος
Ε. Τράιμπερ Ευθύμιος Αντωνίου
ταγματάρχης»

Το επόμενο έγγραφο που ακολουθεί είναι η αίτηση του ίδιου του αγωνιστή που έχει ως εξής: «Εν Αθήναις την 24ην Μαΐου 1865. Αναφορά του Πασχάλη Μιχαήλ εκ Κύπρου διαμένοντος εν Αθήναις. Προς την επί των θυσιών και αγώνων εξεταστικήν Επιτροπή.

Ο μετά βαθυτάτου σεβασμού υποσημειούμενος, από το έτος 1826 μέχρι του έτους 1844 υπηρέτησα την Πατρίδα στρατιωτικώς υπό τας διαταγάς των οπλαρχηγών Ν. Γριζιώτου, Χατζή Μιχαήλ, και άλλων τοιούτων. Παρευρέθην εις τας μάχας της περιφέρειας Αθηνών καθώς και εις Κρήτην, ως βεβαιούται και από τα επισυναπτόμενα δυο πιστοποιητικά διαφόρων οπλαρχηγών του.

Τας στρατιωτικάς μου ταύτας εκδουλεύσεις υπέβαλον υπ' όψιν της πρώην Κυβερνήσεως, αλλά δεν εισηκούσθην.

Επειδή είμαι πάμπτωχος και ασθενέστατος γέρων άνευ τινός βοηθείας υστερούμενος ως και του επιουσίου άρτου, προστρέχων εις την ευσπλαχνίαν της Σεβαστής Επιτροπής, παρακαλώ ίνα ευσπλαχνιζομένη και εμέ, με δικαίωση αναλόγως των εκδουλεύσεών μου, προς ανακούφισίν μου.

Υποσημειούμαι με το βαθύτατον σέβας
Ευπειθέστατος Πασχάλης Μιχαήλ

Ο αριθμός φυσικά των Κυπρίων Αγωνιστών που πολέμησαν και πρόσφεραν την ζωή τους θυσία στους αγώνες του Έθνους είναι πολύ μεγάλος. Δεν πρόκειται εδώ να παραθέσω κατάλογο ή να συνεχίσω να παρουσιάζω ένα-ένα τους αγωνιστές του 21 που πολέμησαν στην Ελλάδα. Έδωσα μόνο τα στοιχεία για τους δύο. Τα ίδια ή και παρόμοια ισχύουν και για όλους τους άλλους.

Εκείνο το οποίο θέλω να επισημάνω είναι ότι οι αγωνιστές αυτοί μας τίμησαν και μας πρόσφεραν το ωραιότερο κατόρθωμά τους, την ελευθερία του Έθνους των Ελλήνων. Αν σήμερα το Έθνος μας ακολουθεί πορεία ίσαξια με τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη είναι γιατί εκείνοι υπήρξαν πρωτοπόροι και καλλιέργησαν με τους αγώνες, την ανδρεία και την θυσία τους το έργο της ανεξαρτησίας και της ελευθερίας του Έθνους. Η αρετή των Ελλήνων από την αρχαιότητα έδωσε μαθήματα σ' όλους τους λαούς που ήσαν απολίτιστοι και εστερούντο των στοιχειωδών χαρακτηριστικών για απόκτηση της ελευθερίας και της ανεξαρτησίας τους. Αυτή η ιδέα και το πνεύμα της ελευθερίας που καλλιεργησαν οι πρόγονοί μας Έλληνες στην αρχαιότητα μεταδόθηκε και στις επόμενες γενιές γι' αυτό και είχαμε τα λαμπρά αποτελέσματα της αποτίναξης δηλαδή των ξένων κατακτητών από τα άγια χώματα της πατρίδας μας. Όλοι οι άλ-